

mai neputincios. Miriam Cuibus recurge la formule superficiale, facile, de interpretare, iar Viorica Mischilea afișează aceeași temeritate vulgară ce i-a contaminat jocul și în alte spectacole. Scenografia lui Constantin Ciobotariu este, în schimb, inspirată. Celulele, construite din structuri metalice, sugerează cuști imense din spațiile cărora acești nefericiți privesc lumea...

Teatrul Național din Cluj – Penitenciar de C.C. Buricea Miinarcic, după Însemnările mele de Leonid Andreev.

Regia: Gelu Badea. Asistent de regie: Vadas László. Scenografia: Constantin Ciobotariu. Proiectare decor: Arhidiade Mureșan. Muzica: Adrian Borza. Mișcarea scenică: Gabriela Tănase. Distribuția: Cornel Răileanu, Dragoș Pop, Miriam Cuibus, Emanuel Petran, Viorica Mischilea, Petre Băcioiu, David Cătălin Kozma, Angelica Nicoară, Eva Crișan. Precum și: Elena Ivănușcă, Carmen Culcer, Cristina Cimbrea, Dana Moiscu, Alexandra Georgia Lungu, Paul Basarab, Virgil Müller, Ruslan Bârlea, Ioan Ardelean, Adrian Cucu, Sebastian Marina, Florin Vidamski, Sorin Oros, Ciprian Vultur, Rareș Stoica, Cătălin Mareș, Radu Ciobănașu, Cristian Ciuzan, Alin Teglaș, Cristian Rigman, Leonard Viziteu. Data premierei: 15 martie 2001.

Oana CRISTEA GRIGORESCU

„Dies Irae” – Mânia lui Dumnezeu

Programul „Gullivers Connect” destinat regizorilor tineri din Est, este inițiat de trei organizații: Felix Meritis Amsterdam, Cultur Kontakt și Open Society Institute Budapesta. Regizorul Alexandar Ivanovski a realizat prin intermediul programului Gullivers Connect spectacolul *Dies Irae* de Zanina Mircevska la Underground, Teatrul „Ariel” din Târgu-Mureș. Zanina Mircevska este născută la Skopje în 1967. După absolvirea Secției de regie-dramaturgie în 1990, devine lector la Universitatea de Artă Dramatică unde predă un curs de dramaturgie. Piese sale au fost montate în Macedonia, Slovenia, Serbia, Muntenegru, Germania. În Slovenia și Croația lucrează ca dramaturg în teatre de repertoriu. Piese publicate: *Scoobi-Doubie*, *Un han pe drumul către Europa*, *Visul unei albine care zboară în jurul unei rodii cu o secundă înainte de trezire*, *Un loc în care n-am fost niciodată*, *Muzeul povestirilor*.

O cameră sordidă de hotel, locuită temporar de perechi străni de personaje. O cameră martor al vieților în care nu s-a întâmplat nimic, un spațiu de ruptură în care se alunecă lent din realitatea sordidă a întâmplărilor banale de viață, în neverosimil. Dacă nu mi-e străină literatura cinematografică *horror*, nu are de ce să mă mire această alunecare. Regula de aur a *horror*-ului e că un loc/o relație/o situație banală suferă la un moment dat o ruptură prin care neverosimilul invadează și ia în posesie întreg

spațiul dramatic. De aici se ivesc situații grotesc-hilare sau din contră, terifiante – asta la bunul plac și stil al regizorului. Cu Alexandar Ivanovski ne aflăm în fața unui regizor căruia nu i-a scăpat ocazia de a ironiza discret – cu voce de plan doi – întreaga tramă (un summum de povești aparent disparate care dau fișa de temperatură a societății postmoderne). Ceea ce contează, paradoxal, în această derulare de fapte e „gustul” din final. Recunoaștem, cu ușurință, în el, ceva nedefinit, trăit de noi toți, văzut în jur la alții: tonul și măsura derizorie a timpului pe care-l locuim, bagatelizarea și fragmentarea extremă a existențelor individuale, fără ca acestea să îmbogățească semnificativ corpul social al umanității la nivelul responsabilizării, al trăirii sincrone în jurul unui set de valori. Eticheta postmodernă a textului Zaninei Mircevska și a spectacolului lui Alexandar Ivanovski ne avertizează de conținutul spectacolului, explozibil la nivelul conștiințelor. Ritmul de viață al spectatorului cere o schimbare a felului în care dramaturgii scriu teatru. În scriitura Zaninei Mircevska, tânăr dramaturg macedonean, valul postmodern, a adus un ton alert, o fragmentare extremă a scenelor, dialogul scurt, nervos, adeseori eliptic.

Actorii Teatrului „Ariel“ au învățat din spectacolele precedente de la Underground că nimic nu e mai incitant decât ieșirea din zona cunoscută, tatonarea unor noi teritorii artistice fiind mult mai fertilă în planul evoluției profesionale. Nici cei trei actori ai Naționalului din Târgu Mureș (Monica Ristea Horga, Nicu Mihoc, Serenela Mureșan), distribuți în spectacol, nu sunt mai puțin interesați de proiect. Dimpotrivă. Personajele *Marta* și *Nina* i-au oferit Monicăi Ristea Horga prilejul a două roluri diferite, în care aparenta stagnare a scenelor dezvăluie o lume bine cunoscută în banalitatea ei, dar atât de dificil de redat scenic. Nicu Mihoc, în spectacol *Petre* și *Gore*, este partenerul Monicăi Ristea Horga, pereche în platitudinea lipsită de orizont a celor două personaje.

Celelalte cupluri de personaje evoluează asemănător, dar pe coordonate diferite: scenele sordid reale alternează cu scene de un suprarealism vecin cu nebunia. Astfel *Eva* (Serenela Mureșan), soția angelică sugrumată cu șiragul de mărgelă, revine fantomatic din moarte pentru a-și teroriza soțul. Fără drept de apel, *Dize* (Andi Brânduș) – personajul cel mai straniu din *dramatis personae*, străbate invers existența, întinerind spre finalul spectacolului – ne arată

că nici chiar mult visata reversibilitate termodinamică transpusă în viață nu ne poate salva de invazia derizoriului din noi. Sărăcia mijloacelor regizorale lasă teren de desfășurare actorilor. De altfel, miza spectacolului e distribuția atentă, în care fiecare personaj își găsește motivat locul pentru a construi indirect, cu publicul, acea relație pe care spațiul restrâns de *underground* o cere. *Dies Irae* își pierde măreția din originarul *Recviem*, păstrează însă tonul funebru, în falset ce-i drept. Alternanță de umor negru și cruzime *Dies Irae* e un *horror* temperat în care simțim reflexele culturii cinematografice și chiar ni se sugerează să-l persiflăm lejer cu mijloacele teatrului. Concluzia nerostită, sentința fiecăruia la adresa acestei individuale Apocalipse interioare rămâne la latitudinea spectatorului. La Underground, în decembrie 2000, suntem avertizați despre pragul din noi, real, de trecut o dată cu secolul. Dacă „Infernul e ceilalți“, Apocalipsa suntem noi.

Teatrul „Ariel“ din Târgu Mureș, Underground – Dies Irae de Zanina Mircevska. Versiunea în limba română: Alina Nelega. Regia: Alexandar Ivanovski. Scenografia: Carmencita Brojboiu. Cu: Monica Ristea Horga, Nicu Mihoc, Serenela Mureșan, Valentin Lozincă-Mandric, Andi Brânduș, Georgeta Potcoavă.

Mariana CIOLAN

De la demersul cultural la faptul artistic

Nu cu multă vreme în urmă, la Editura UNITEXT apărea un volum de *Teatru irlandez*. Demersul are certa virtute de a lărgi sfera de interes asupra unei literaturi ce s-a impus prin uriașe nume ca James Joyce și, pentru a ne referi strict la dramaturgie, George Bernard Shaw ori Samuel Beckett. Lucrul este dovedit și de ecoul... rapid în lumea oamenilor de teatru, un spectacol precum cel al lui Vlad Massaci cu *Ușa închisă* de Graham Reid, la Piatra-Neamț, nefiind „străin“ de această ediție.

Și, iată, recent, o altă „propunere“ a cărții este transpusă pe scenă de chiar traducător, regizorul Adrian Roman. Este vorba de piesa lui Jennifer Johnston *Aproape de Babilon*, ce a avut premiera pe scena Teatrului „Alexandru Davila“ din Pitești. Cum mărturisea și cu acel prilej, Adrian Roman s-a simțit atras, încă de la „lucrul cu textul“ autoarei (deținătoarea unor importante premii literare în Irlanda și Anglia), de încrucișarea în piesă a mai multor teme care, deși își află soriginea în diferite planuri